

mihî scito jam à regibus ultimis allatas esse litteras, quibus mihî gratias agant, quòd se mea sententia reges appellaverim; quos ego non modò reges appellatos, sed omninò natos nesciebam. Quid ergo est? tamen quamdiù hic erit noster hic præfectus moribus, parebo auctoritati tuæ: cum verò abierit, ad fungos me tuos conferam. Domum si habeo, in denos dies, singulos sumptuariæ legis conferam. Sin minùs invenero quod placeat, decrevi habitare apud te. Scio enim, me nihil gratiùs tibi facere posse. Domum Syllanam desperabam jam, ut tibi proximè scripsi; sed tamen non abjeci. Tu, velim, ut scribis, cum fabris eam perspicias. Si enim nihil est in parietibus, aut in tecto vitii, cætera mihî probabuntur. Vale.

ARGUMENTUM.

Ostendit primùm, nihil à se prætermissum, ut Cæsarianorum benevolentiam conciliaret: deinde, neque boni civis, neque sapientis hominis officium in se desiderari posse; postremò ad Papirii jocaciones eis respondit.

M. T. C. Papirio Pato S. D.

Delectaverunt me litteræ tuæ, in quibus primùm amavi amorem tuum, qui te ad scribendum incitavit, verentem ne Silius suo nuntio aliquid mihî sollicitudinis attulisset. De quo et tu mihî antè scripseras, bis quidè eodem exemplo, facillè ut intelligerem, te esse commotum: et ego tibi accuratè rescripseram, ut quoquomodò, in tali re, atque tempore, aut liberarem te ista cura, aut certè levarem. Sed quando proximis quoquè litte-

ris ostendis, quantæ curæ tibi sit ea res; sic, mihi pate, habero; quidquid arte fieri potuerit. (non enim jam satis est consilio pugnare, artificium quoddam excogitandum est) sed tamen quidquid elaborari, aut effici potuerit ad istorum benevolentiam conciliandam, et colligendam, summo studio me consecutum esse: nec frustrà, ut arbitror. Sic enim color, sic observor ab omnibus iis, qui à Cæsare diliguntur, ut ab eis me amari putem. Nam, etsi NON facillè dijudicatur amor verus, et fictus, nisi aliquod incidat ejusmodi tempus, ut, quasi aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspicui possit: cætera sunt signa communia. Sed ego uno utor argumento: quamobrèm me ex animo, verèque arbitrer diligi: quòd et nostra fortuna ea est, et illorum, ut simulandi causa non sit. De illo autem, quem penès est omnis potestas, nihil video, quod timeam, nisi quòd omnia sunt incerta: cum à jure discessum est: nec præstari quidquam potest, quale futurum sit, quod positum est in alterius voluntate, ne dicam libidine. Sed tamen ejus ipsius nulla re à me offensus est animus. Est enim adhibita in ea re ipsa summa à nobis moderatio. Ut enim olim arbitrabar esse meum, liberè loqui, cujus opera esset in civitate libertas; sic, ea nunc amissa, nihil loqui, quod offendant aut illius, aut eorum, qui ab illo diliguntur, voluntatem. Effugere autem si velim nonnullorum acutè, aut facetè dictorum offensionem, fama ingenii mihî est abjicienda; quod si id possem, non recusarem. Sed tamen ipse Cæsar habet peracere judicium; et, ut Servius frater tuus (quem litteratissimum fuisse judico) facillè diceret, hic

versus Plauti non est, hic est, quod tritas haberet aures notandis generibus poetarum, et consuetudine legendi: sic audio Cæsarem, cum volumina jam confecerit, si quid afferatur ad eum pro meo, quod meum non sit, rejicere solere; quod eò nunc magis facit, quia vivunt mecum ferè quotidie illius familiares. Incidunt autem in sermone vario multa, quæ fortassè illis, cum dixi, nec illitterata, nec insulsa esse videantur. Hæc ad illum cum reliquis actis perferuntur: ita enim ipse mandavit. Sic fit, ut, si quid prætereà de me audiat, non audiendum putet: quamobrèm Cœnomaus tuo nihil utor: etsi posuisti joco versus Attianos. Sed quæ est invidia? aut quid nunc mihi invideri potest? Verùm fac esse omnia. Sic video philosophis placuisse, iis, qui mihi soli videntur vim virtutis tenere; NIHIL esse sapientis præstare, nisi culpam; qua video mihi dupliciter carere: et quod ea senserim, quæ rectissima fuerunt: et quòd, cum viderem, præsidii non satis esse ad ea obtinenda, viribus certandum cum valentioribus non putarim: ergò in officio boni civis certè non sum reprehendus. Reliquum est, ne quid stultè, ne quid temerè dicam, faciamve contrà potentes: id quoque puto esse sapientis. Cætera verò, quid quisque me dixisse dicat, aut quomodò ille accipiat, aut qua fide mecum vivant ii, qui me assiduè colunt, et observant, præstare non possum. Ità fit, ut et superiorum consiliorum conscientia, et præsentis temporis moderatione me consoler; et illam Attili similitudinem non modò jam ad invidiam, sed ad fortunam transferam: quam existimo levem, et imbecillam, ab animo firmo et gravi, tamquam

fluctum à saxo, frangi oportere. Etenim, cum plena sint monumenta græcorum: quemadmodum sapientissimi viri regna tulerint vel Athenis, vel Syracusis, cum servientibus suis civitatibus, fuerint ipsi quodam modo liberi: ego me non putem tueri meum statum sic posse, ut neque offendam animum cujusquam, nec frangam dignitatem meam? Nunc venio ad jocationes tuas: quåndò tu, secundùm Cœnomaum Attili, non ut olim solebat, Atellanum, sed, ut nunc fit, mimum introduxisti: quem tu mihi Popilium, quem denarium narras? quam tyrotarichi patinam; facilitate mea ista ferebantur antea: nunc mutata res est. Hirtium ego, et Dolabellam dicendi discipulos habeo, cœnandi magistros. Puto enim, te audisse (si fortè ad vos omnia perferuntur), illos apud me declamitare, me apud illos cœnitare. Tu autem, quòd mihi bonam copiam ejures, nihil est: tu enim, cum rem habebas, quæstiunculis te faciebam attentiorum: nunc, cum tam æquo animo bona perdas, non eo sis consilio, ut, cum me hospitio recipias, æstimationem te aliquam putes accipere; etiam hæc levior est plaga ab amico, quam à debitore. Nec tamen eas cœnas quæro, ut magnæ reliquæ fiant: quod erit, magnificum sit, et lautum: memini te mihi Phæmæ cœnam narrare; temperius fiat: cætera eodem modo. Quòd si perseveras me ad matris tuæ cœnam vocare; feram id quoque: volo enim videre animum, qui mihi audeat ista; quæ scribis, apponere, aut etiam polypum Miniani Jovis similem. Crede mihi, non audebis: ante meum adventum fama ad te de mea nova lautitia veniet: eam extimesces. Neque est quòd in promulside spei po-

nas aliquid: quam totam sustuli, solebam enim antea delectari oleis, et lucanicis tuis. Sed quid hæc loquimur? liceat modo isto venire. Tu verò (volo enim abstergere animi tui metum) ad tyro-tarichum antiquum redi. Ego tibi unum sumptum afferam, quòd balneum calefacias oportebit: cætera more nostro. Superiora illa lusimus. De villa Seliciana et curasti diligentèr, et scripsisti facetissimè; itaque puto me prætermisurum: salis enim satis est, sannionum parùm. Vale.

ARGUMENTUM.

Agros quosdam Cæsar militibus divisurus videbatur. Ea divisio, veritus est Pætus, ne ad ipsius agros perveniret: id quærenti Cicero respondet.

M. T. C. Papirio Pæto S. D.

Non tu homo ridiculus es; qui, cum Balbus noster apud te fuerit, ex me quæras, quid de istis municipiis, et agris futurum putem? quasi aut ego quidquam sciam, quod iste nesciat; aut, si quid aliquandò scio, non ex isto soleam scire. Imò verò, si me amas, tu fac, ut sciam, quid de nobis futurum sit: habuisti enim in tua potestate, ex quo vel ex sobrio, vel certè ex ebrio scire posses. Sed ego ista, mi Pæte, non quæro: primùm quia de lucro propè jam quadriennium vivimus (si aut hoc lucrum est, aut hæc vita, superstitem reipub. vivere), deindè, quòd scire quoque mihi videor, quid futurum sit: fiet enim quodcumque volent, qui valebunt: valebunt autem semper arma; nobis igitur satis esse debet, quidquid conceditur: hoc si quis pati non potuit, mori debuit. Vejen-

tem quidèr agrum, et Capenam metiuntur: hic non longè abest à Tusculano. Nihil tamen timeo; fruor, dum licet: opto, ut semper liceat: si id minùs contigerit. Tamen, quandò ego, vir fortis, idemquè philosophus, vivere pulcherrimum duxi, non possum eum non diligere, cujus beneficio id consecutus sum: qui si cupiat esse rempub. qualem fortassè et ille vult, et omnes optare debemus: quid faciat, tamen non habet: ità se cum multis colligavit. Sed longiùs progredior: scribo enim ad te; hoc tamen scito, non modò me, qui consiliis non intersum, sed ne ipsum quidèr principem scire, quid futurum sit. Nos enim illi servimus, ipse temporibus: ità nec ille, quid tempore postulatura sit, nec nos, quid ille cogitet, scire possumus. Hæc tibi antea non rescripsi, non quo cessator esse solerem, præsertim in litteris: sed, cum explorati nihil haberem, nec tibi sollicitudinem ex dubitatione mea, nec spem ex affirmatione afferre volui. Illud tamen adscribam, quod est verissimum, me his temporibus adhuc de isto periculo nihil audisse: tu tamen pro tua sapientia debebis optare optima, cogitare difficillima, ferre quæcumque erunt. Vale.

ARGUMENTUM.

Expanit, quibus causis adductus, quasi aperto ludo suos familiares in eloquentia cæperit exercere. Addit nonnulla per jecum de cænarum lautitia.

M. T. C. Papirio Pæto S. D.

Cum essem otiosus in Tusculano, propterea quòd discipulos obviàm miseram, ut iidem me

quàm maximè conciliarent familiari suo; accepi tuas litteras plenissimas suavitatis: ex quibus intellexi, probari tibi meum consilium, quòd: ut Dionysius tyrannus, cum Syracusis expulsus esset, Corinthi dicitur ludum aperuisse; sic ego, sublatis judiciis, amisso regno forensi, ludum quasi habere cœperim. Quid quæris? me quoquè delectat consilium: multa enim consequor; primùm, id, quod maximè nunc opus est, munio me ad hæc tempora. Id cujusmodi sit, nescio: tantùm video, nullius adhuc consilia me huic antepone, nisi fortè mori melius fuit: in lectulo, fateor; sed non accidit: in acie non fui. Cæteri quidè Pompejus, Lentulus tuus, Scipio, Afranius, foedè perierunt: at Cato præclarè. Jam istuc quidè, cum volumus, licebit: demus modò operam, ne tam necessarius nobis sit, quàm illi fuit: id, quod agimus. Ergo hoc primùm: sequitur illud: ipse melior fuit primùm valetudine, quam intermissis exercitationibus, amiseram: deindè ipsa illa, si qua fuit in me, facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulissem, exaruisset. Extremum illud est, quod tu nescio an primùm putes, plures jam pavones confeci, quàm tu pullos columbinos. Tu istuc te Atteriano jure delectato, ego me hic Hirtiano: veni igitur si vir es, et discere jam quas quæris: etsi sus Minervam. Sed quandò: ut videbo, æstimationes tuas vendere non potes, neque ollam denariorum implere: Romam tibi remigandum est: satiùs est hinc cruditate, quàm istuc fame. Video te bona perdidisse: spero idem isthuc familiares tuos. Actum igitur de te est, nisi provides. Potès mulo isto, quem tibi reliquum dicis esse (quan-

dò cantherium comedisti), Romam pervehi. Sella tibi erit in ludo, tamquàm hypodidascalo, proxima: eam pulvinus sequetur. Vale.

ARGUMENTUM.

Cum scripsisset Pætus, Balbum tenuiculo apparatus fuisse contentum; joci materiam inde arripuit Cicero: idque eum arguit malitiose scripsisse, ne majorem apparatus ipse requireret.

M. T. C. Papirio Pæto S. D.

Tamen à malitia non discedis: tenuiculo apparatus significas Balbum fuisse contentum. Hoc videris dicere, cum reges tam sint continentes, multò magis consulares esse oportere. Nescis me ab illo omnia expiscatum: recta enim à porta domum meam venisse. Neque hoc admiror, quòd non ad tuam potius, sed illud, quòd nec ad suam: ego autem tribus primis verbis. Quid noster Pætus? At ille adjurans; nusquàm se unquàm libentiùs. Hoc si verbis assecutus es, aures ad te afferam non minùs elegantes: sin autem obsonio, peto à te, ne pluris esse Balbos, quàm disertos putes. Me quotidie aliud ex alio impedit: sed si me expediero, ut in ista loca venire possim, non committam, ut te serò à me certiore factum putes. Vale.

ARGUMENTUM.

Jocatur suo more cum Pæto; Epicuream se ait esse factum, abjecta reip. judiciorumque cura.

M. T. C. Papirio Pæto S. D.

Dupliciter delectatus sum tuis litteris, et quòd ipse risi, et quòd te intellexi jam posse ridere; me

autem à te, ut scurram velitem, malis oneratum esse, non molestè tuli. Illud doleo, in ista loca venire me, ut constitueram, non potuisse habuisses enim non hospitem, sed contubernalem; ad quem virum? non eum, quem tu est solitus promulside conficere; integram famem ad ovum affero; itaque ad assum vitulinum opera perducitur. Illa mea, quæ solebas antea laudare, abierunt. Nam omnem nostram de rebus, curam, cogitationem de dicenda in senatu sententia, commentationem causarum abjecimus; in Epicuri nos, adversarii nostri castra coniecimus: nec tamen ad hanc insolentiam, sed ad illam tuam lautitiam; veterem dico: cum in sumptum habebas: etsi nunquam plura prædia habuisti. Proinde te para: cum homine edaci tibi res est, et qui jam aliquid intelligat, autem homines scis, quam insolentes sint: dediscendæ tibi sunt sportellæ, et artolagani tui. Nos jam artis tantum habemus, ut Verrium tuum, et Camillum (qua munditia homines? qua elegantia?) vocare sapius audeamus. Sed vide audaciam; etiam Hirtio cœnam dedi, sine pavone tamen; in ea cœna coquus meus, præter jus fervens, nihil potuit imitari. Hæc igitur est nunc vita nostra: manè salutamus domi, et bonos viros multos, sed tristes, et hos lætos victores: qui me quidem perofficiosè, et peramantèr observant; ubi salutatio defluxit, litteris me involvo; aut scribo, aut lego. Veniunt etiam qui me audiant, quasi doctum hominem, quia paulò sunt, quam ipsi, doctior, inde corpori omne tempus datur. Patriam eluxi jam et gravius, et diutius, quam ulla mater

unicum filium. Sed cura, si me amas, ut valeas: ne ego, te jacente, bona tua comedam. Statui enim tibi ne ægroto quidem parere. Vale.

ARGUMENTUM.

Confutat, quod Papirius scripserat, fulmina quædam verborum esse in Ciceronis epistolis; quæ ipse stulte imitaretur. Confutat illud, quod negarat, Papirium quemquam fuisse patritium.

M. T. C. Papirio Pæto S. D.

Ain tandem? insanite tibi videris, quod imitare verborum meorum, ut scribis, fulmina; tum insanires, si consequi non posses: cum verò etiam vincas, me prius irrideas, quam te, oportet. Quare nihil tibi opus est illud à Trabea, sed potius meum. Verumtamèn quid tibi ego videor in epistolis? nonnè plebejo sermone agere tecum? nec enim semper eodem modo. Quid enim simile habet epistola aut iudicio, aut concione? quin ipsa iudicia non solemus omnia tractare uno modo. Privatas causas, et eas tenues agimus subtilius: capitis, aut famæ, scilicet ornatiùs. Epistolas verò quotidianis verbis texere solemus. Sed tamen, mi Pæte, qui tibi venit in mentem negare, Papirium quemquam unquam nisi plebejùm fuisse? fuerunt enim patritii minorum gentium: quorum princeps L. Papirius Mugillanus: qui consul cum L. Sempronio Atratino fuit, cum antea censor cum eodem fuisset, annis post R. C. cccxii. sed tum Papisii dicebantur. Post hunc xiii. fuerunt, sella curuli, antè L. Papirium Crassum, qui primus Papisius est vocari desitus. Is dictator cum L. Papi-

rio Cursore magistro equitum factus est, annis post R. C. ccccxv. et quadriennio post consul cum C. Duillio. Hunc secutus est Cursor, homo valdè honoratus: deindè Masso ædilitius. Inde multi Massones: quorum quidè tu omnium patritiorum imagines habeas volo. Deindè Carbo-nes, et Turdi insequuntur. Hi plebei fuerunt: quos contemnas censeo. Nam præter hunc Cn. Carbonem, quem Damasippus occidit, civis è rep. Carbonum nemo fuit. Cognovimus Cn. Carbonem, et ejus fratrem scutram: quid his improbius? De hoc amico meo, Rubriæ filio, nihil dico; tres illi fratres fuere, C. Cn. M. Marcus, P. Flacco accusante condemnatus, fur magnus ex Sicilia. Cajus, accusante L. Crasso, cantharidas sumpsisse dicitur. Is et tribunus plebis seditiosus, et P. Africano vim attulisse existimatus est. Hoc verò qui Lilybæi à Pompejo nostro interfectus est, improbius nemo (meo iudicio) fuit. Jam pater ejus accusatus à M. Antonio, sutorio atramento absolutus putatur. Quare ad patres censeo revertare. Plebii quàm fuerint importuni, vides. Vale.

ARGUMENTUM.

Disputat pro stoicis de libertate loquendi; quos tamen ait se non imitari.

M. T. C. Papirio Pato S. D.

Amo verecundiam, vel potiùs libertatem loquendi. Atque hoc Zenoni placuit, homini mercurulè accuto: etsi academiæ nostræ cum eo magna rixa est. Sed, ut dico, placet stoicis suo quamque rem nomine appellare. Sic enim disserunt ni-

hil esse obscœnum, nihil turpe dictum: nam si quod sit in obscœnitate flagitium, id aut in re esse, aut in verbo, nihil esse tertium: in re non est, itaque non modò in comœdiis res ipsa narratur: ut ille à Demiurgo modo, (forte nosti canticum: meministi Roscium) ita me desituit nudum: totus est sermo verbis tectus re impudentior: sed etiam in tragœdiis. Quid est enim illud? Quæ mulier una? quid, inquam, est? Usurpata duplex cubile: Quid illud? Pheræ: hic cubile iaire est ausus. Quid est? Virginem me quondam iavitam per vim violat. Jupiter bone, violat? Atqui idem significat, sed alterum nemo tulisset. Vides igitur, cum eadem res sit, quia verba non sint, nihil videri turpe. Ergò in re non est, multò minùs in verbis. Si enim quod verbo significatur, id turpe non est; verbum, quod significat, turpe esse non potest. Annam appellas alieno nomine; cur nomen suo potiùs? si turpe est, sine alieno quidem: si non est, suo potiùs. Caudam antiqui penem vocabant, ex quo est propter similitudinem penicillus; hî hodiè penes est in obscœnis. At verò Piso illè Erugi in annalibus suis queritur, adulescentes penes deditos esse. Quod tunc in epistola appellas suo nomine, hîle rectiùs penem. Sed quia multis factum est ita obscœnum, quàm id, verbum, quo tu usus es. Quid, quod vulgo dicitur, cum nos te volumus convenire, num obscœnum est? Memini in senatu disertum consularem ita eloqui. Hanc culpam majorem, andillam, dicam? Potuit obscœnius? non, inquis; non enim ita sentis. Non ergò in verbo est. Docui autem in re non esse; nusquam igitur est. Libere dare operam;

quàm honestè dicitur? etiam patres rogant filios ejus operæ nomen non audent dicere. Socratem fidibus, docuit nobilissimus fidicen: is Connus vocitatus est: num id obscœnum est. Græcis quidè, inquit, Nihil est, ergo in verbo; quandò et ego græcè scio: et tamen tibi dico, bini: adque tu facis, quasi ego græcè, non latinè dixerim ruta, et menta, rectè utrumque. Volo mentam pusillam ità appellare, ut rutullam; non licet. Bella tectoriola dicis; dic, ergò etiam pavimenta isto modo: non potes. Vides igitur nihil esse, nisi ineptias: turpitudinem nec in verbo esse; nec in re, itaque nusquam esse. Ergò in verbis honestis obscœna ponimus. Quid enim? non honestum verbum est divisio? at inest obscœnum, cui respondet intercapedo. Nunc hæc ergò obscœna sunt, nos autem ridiculè, si dicimus, ille patrem strangulavit, honorem non præfamur: sin de Aurelia aliquid, aut Lollia, honos præfandus est. Et quidè jam non etiam obscœna verba pro obscœnis sunt; batuit, inquit, impudentè: depsit; multò impudentius. Atque neutrum est obscœnum. **STULTORUM** plena sunt omnia, Testes, verbum honestissimum in iudicio, alio loco non nimis. Abhonasti, Colet Lanuvini, Cliternini non honesti: Quid? ipsa res modò honesta, modò turpis. Suppedit, flagitium est; jam erit nudus in balneo, non reprehendes. Habes scholam Stoicam, quàm multa ex uno verbo tuo? Te adversus me omnia audere, gratum est, ego servo, et servabo (sic enim assuevi) Platonis verecundiam. Itaque rectis verbis ea ad te scripsi, quæ apertissimis agunt stoici. Sed illi etiam crepitus ajunt æquè liberos, ac ructus, esse oportere.

re. Honorem igitur, Kalendis Martiis. Tu me diliges, et valebis.

ARGUMENTUM.

Prænantiat Pato adventum suum; quàmquàm enim audierit eum pedibus laborare, sed tamen putare ait, coquum illius articulari morbo non impediri, quominus cœnam possit apparare.

M. T. C. Papirio Pato S. D.

Heri veni in Cumanum: cras ad te fortassè: sed, cum certum sciam, faciam te paulò antè certiore. Etsi M. Ceparius, cum mihi in sylvâ Galinaria obviam venisset, quæsissemque, quid ageres, dixit, te in lecto esse, quòd ex pedibus laborares. Tuli scilicèt molestè, ut debui: sed tamen constitui ad te venire, ut et viderem te, et viserem, et cœnatem etiam. Non enim arbitror, coquum etiam te arthriticum habere. Expecta igitur hospitem, cum minimè edacem, tum inimicum cœnis sumptuosus. Vale.

ARGUMENTUM.

Rufum à Pato commendatum, ait sibi curæ etiam atque etiam fore. Dein monet, ut omnino ad cœnas, et convictum amicorum redeat. Concludit, nihil sibi esse rep. charius.

M. T. C. Papirio Pato S. D.

Rufum istum, amicum tuum, de quo iterum jam ad me scribis, adjuvarem quantum possem, etiam si ab eo læsus essem, cum te tantoperè viderem ejus causa laborare: cum verò et ex tuis lit-

teris, et illius ad me missis, intelligam, et iudicem, magnæ curæ ei salutem meam fuisse; non possum ei non amicus esse: neque solum tua commendatione, quæ apud me, ut debet, valet plurimum, sed etiam voluntate, ac iudicio meo. Volo enim te scire, mi Pæte, initium mihi suspicionis, et cautionis, et diligentæ fuisse litteras tuas: quibus litteris congruentes fuerunt aliæ postea multorum. Nam et Aquini, et Fabrateriæ consilia sunt inita de me, quæ te video inaudisse: et, quasi divinarent, quàm his molestus essem futurus, nihil aliud egerunt, nisi, me ut opprimerent. Quod ego non suspicans, incautior fuissem, nisi à te admonitus essem. Quamobrem iste tutus amicus apud me commendatione non eget. Utinàm ea fortuna reipub. sit, ut ille me quàm gratissimum possit cognoscere. Sed hæc hactenus: te ad cœnas itare desisse, molestè fero. Magna enim te delectatione, et voluptate privasti: deinde etiam vereor (licet enim verum dicere) ne nescio quid illud quod solebas, dediskas, et obliviscare cœnulas facere. Nam, si tum, cum habebas, quos imitare, non multum proficiebas; quid nunc te facturum putem? Sputina quidem cum ei rem demonstrassem, et vitam tuam superiorem exposuissem, magnum periculum summæ reip. demonstrabat, nisi ad superiorem consuetudinem, tum, cum favonius flaret, revertisses: hoc tempore fieri posse, si fortè tu frigus ferre non posses. Sed meherculè, mi Pæte, extra jocum, moneo te, quod pertinere ad beatè vivendum arbitror, ut cum viris bonis, jucundis amantibus tui viyas. Nihil est aptius vitæ, nihil ad beatè vivendum accommodatius. Nec id ad

voluptatem refero, sed ad communitatem vitæ, atque victus, remissionemque animorum, quæ maximè sermone efficitur familiari, qui est in conviviis dulcissimus: ut sapientius nostri, quàm græci; id est, computationes, aut concenationes: nos convivium, quod tum maximè simul vivitur. Vides ut te philosophando revocare coner ad cœnas? Cura ut valeas, id, foris cœnitando, facillimè consequere. Sed cave, si me amas, existimes me, quod jocosius scribam, abjecisse curam reip. Sic tibi, mi Pæte, persuade, me diès, et noctes nihil aliud agere, nihil curare, nisi, ut mei cives salvi, liberique sint. Nullum locum prætermitto monendi, agendi, providendi. Hoc denique animo sum, ut, si in hac cura, atque administratione vita mihi ponenda sit, præclare actum mecum putem. Etiam atque etiam vale.

ARGUMENTUM.

Scriptis hanc epistolam ante bellum civile, cum esset in Sicilia proconsul. Cavillatur in eo, quia sibi Papirius præcepta de re militari litteris tradiderat. Dein M. Fabium commendat.

M. T. C. Imp. Papirio Pæto S. D.

Summum me ducem litteræ tuæ reddiderè. Plane nesciebam, te tam peritum esse rei militaris. Pyrrhi te libros, et Cynæ video lectitasse. Itaque obtemperare cogito præceptis tuis. Hoc amplius, navicularum habere aliquid in ora maritima. Contra equitem Partum negant ullam armaturam meliorem inveniri posse. Sed quid ludimus? nescis, quo cum imperatore tibi negotium sit: quam con-

triveram legendo, totam in hoc imperio explicavi. Sed jocabimur aliàs coram, et, ut spero, brevi: nunc ades ad imperandum, vel ad parendum potius: sic enim antiqui loquebantur. Cum M. Fabio (quod scire te arbitror) summus mihi est usus: valdeque eum diligo, cum propter summam probitatem ejus, ac singularem modestiam, tum quod in iis controversiis, quas habeo cum tuis combonibus Epicureis, optima opera ejus uti soleo. Is cum ad me Laodiceam venisset, mecumque eum ego esse vellem, repente percussus est atrocissimis litteris; in quibus scriptum erat, fundum Herculansensem à Q. Fabio fratre proscriptum esse, qui fundus cum eo communis esset. Id M. Fabius pergraviter tulit: existimavique, fratrem suum, hominem non sapientem, impulsu inimicorum suorum eò progressum esse. Nunc, si me amas, mi Pate, negotium totum suscipe, molestia Fabium libera. Auctoritate tua nobis opus est, et consilio, et etiam gratia. Noli pati litigare fratres, et judiciis turpibus confictari. Mathonem, et Pollinicum inimicos habet Fabius. Quid multa? non meherculè tam perscribere possum, quam mihi gratum feceris, si otiosum Fabium reddideris. Id ille in te positum esse putat, mihi que persuadet. Vale.

ARGUMENTUM.

Descriptio, et excusatio cœna hilarioris, præsertim accumbente Cytheride meretrice nima.

M. T. C. Papirio Pato S. D.

Accubueram hora nona, cum ad te harum exemplum in codicillis exaravi. Dices, ubi? Apud Volu-
luminum Eutrapelum, et quidem supra me Atticus, infra Verrius, familiares tui. Miraris tam exhilaratam esse severitatem nostram? quid ergo faciam? te consulo, qui philosophum audis. Angar? excruciemne me? quid assequar? deinde, quem ad finem? Vivas, inquis in litteris. An quidquam me alium agere censes? haud possem vivere, nisi in litteris viverem: sed est earum etiam non satietas, sed quidam modus. A quibus cum discessi, etsi minimum mihi est in cœna, quod tu unum Dionî philosopho posuisti: tamen quid potius faciam, prius, quam me dormitum conferam, non reperio. Audi reliqua. Infra Eutrapelum Cytheris accubuit. In eo igitur, inquis, convivio Cicero ille, quem adspectabam, cujus ob os graii ora obvertebant sua? Non meherculè suspicatus sum illam affore: sed tamen ne Aristippus quidem ille Socraticus erubuit, cum esset objectum, habere eum Laïda: habeo, inquit, non habeor à Laïde. Græcè hoc melius, tu, si voles, interpretabere. Me verò nihil istorum ne juvenem quidem movit unquam, ne nunc senem. Convivio delector. Ibi loquor aliquid, quod in solum, ut dicitur: et gemitum etiam in risus maximos transfero. An tu id melius, qui etiam philosophum irriseris? cum

